

REAKREDITACIJA EKONOMSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

-IZVJEŠĆE STRUČNOG POVJRENSTVA-

Datum i mjesto posjeta: 21. - 22. ožujka 2011., Zagreb

Sastav stručnog povjerenstva

Na temelju članka 22. *Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju* te članka 30. stavka 1. točke 4. Statuta Agencije za znanost i visoko obrazovanje, Akreditacijski savjet Agencije za znanost i visoko obrazovanje je na svojoj 11. sjednici održanoj 9. prosinca 2010. godine donio odluku o imenovanju Stručnog povjerenstva za provođenje reakreditacije Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u sljedećem sastavu:

- **Prof. dr. sc. Slavica Singer**, Ekonomski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (predsjednica)
- **Prof. Othon Anastasakis**, PhD, University of Oxford
- **Prof. Irwin Collier**, PhD, Freie Universitaet Berlin
- **Prof. dr. sc. Ivan Mencer**, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci
- **Mladen Koturović**, student, Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci

Sadržaj

UVOD	4
Kratki opis vrednovane institucije	4
Opis rada stručnog povjerenstva	5
DETALJNA ANALIZA TEMELJENA NA STANDARDIMA I KRITERIJIMA ZA REAKREDITACIJU	6
1. Upravljanje visokom učilištem i osiguravanje kvalitete (QA)	6
2. Studijski programi.....	7
3. Studenti	9
4. Nastavnici.....	10
5. Znanstvena i stručna aktivnost	12
6. Međunarodna suradnja i mobilnost.....	13
7. Resursi: Administracija, prostor, oprema i financije.....	14
ZAVRŠNO IZVJEŠĆE I PREPORUKE STRUČNOG POVJERENSTVA AKREDITACIJSKOM SAVJETU	16
Prednosti	16
Nedostaci	16
Prijedlozi za poboljšanje kvalitete	17

UVOD

Kratki opis vrednovane institucije

Ekonomski fakultet sastavnica je Sveučilišta u Zagrebu, ali i najstarija (osnovana 1920. godine) i najveća visokoobrazovna institucija u Republici Hrvatskoj za područje poslovne ekonomije i ekonomije.

Djelatnost fakulteta je ustrojavanje i izvođenje nastave sveučilišnog studija (preddiplomskog, diplomskog i poslijediplomskog), stručnog studija, drugih oblika stalnog obrazovanja i usavršavanja, te znanstveni i stručni rad. U školskoj 2009/2010. godini fakultet je u svom portfolio obrazovnih programa imao sljedeće programe sveučilišnih i stručnih studija:

Sveučilišni studij:

- preddiplomski studij – *Ekonomija i Poslovna ekonomija* (u trajanju od 8 semestara), *Poduzetništvo* (u trajanju od 6 semestara) u dislociranom centru studija Bjelovar i *Ekonomika poduzetništva* (u trajanju od 6 semestara) u suradnji s Fakultetom organizacije i informatike iz Varaždina – izvodi se u Varaždinu; preddiplomski sveučilišni studij *Bachelor Degree in Business* (u trajanju od 8 semestara) u cijelosti se izvodi na engleskom jeziku.
- diplomski studij - *Ekonomija i Poslovna ekonomija* (sa 8 smjerova: *Analiza i poslovno planiranje, Financije, Marketing, Menadžerska informatika, Menadžment, Računovodstvo i revizija, Trgovina, Turizam*), u trajanju od 2 semestra
- poslijediplomski studij
 - o specijalistički studij, u trajanju od 2 semestra
 - 32 programa: *Analiza konkurentnosti, Ekonomika EU, Financijska analiza, Financijske institucije i tržišta, Financijsko izvještavanje, revizija i analiza, Informatički menadžment, Kontroling, Lokalni i ekonomski razvoj, Marketing neprofitnih organizacija, Marketinški menadžment, Međunarodna ekonomija i financije, Međunarodno poslovanje poduzeća, Menadžment trgovine, Menadžment turizma, Operacijska istraživanja i optimizacija, Organizacija i menadžment, Osiguranje i reosiguranje, Poduzetništvo i poduzetnički menadžment, Poslovni marketing, Pravni i gospodarski okvir poslovanja s EU, Računovodstvo i porezi, Statističke metode za ekonomske analize i prognožiranje, Strategija i korporativno upravljanje, Strateško poduzetništvo, Sustavi upravljanja znanjem, Upravljačko računovodstvo i interna revizija, Upravljanje financijskim institucijama, Upravljanje izvozom, Upravljanje kvalitetom, Upravljanje marketinškom komunikacijom, Upravljanje prodajom, Vodstvo*
 - Poslovno upravljanje u trajanju od 3 semestra (MBA)
 - o doktorski studiji *Ekonomija i poslovna ekonomija*, u trajanju od 6 semestara, s kojima je visoko učilište članica EDAMBA

Stručni studij:

- *Poslovna ekonomija*, u trajanju od 5 semestara, 3 smjera (*Računovodstvo i financije, Trgovinsko poslovanje, Turističko poslovanje*).

Prema podacima iz Samoanalize, u školskoj 2009/2010. godini na 1. godinu studija svih razina bio je upisan 3331 student, i to:

- o 1620 studenata na 1. godinu sveučilišnog studija preddiplomske razine (od kojih je 1097 studenata na studiju u Zagrebu, a u dislociranim studijima u Koprivnici 227 studenata, u Varaždinu 181 student i 115 studenata u Bjelovaru),
- o 1120 studenata na 1. godinu sveučilišnog studija diplomske razine,
- o 344 studenata na poslijediplomskim specijalističkim studijima
- o 51 student na poslijediplomskom doktorskom studiju, te

- o 196 studenata na stručnim studijima preddiplomske razine.

Fakultet izvodi i programe cjeloživotnog obrazovanja.

Prema podacima iz Samoanalize, na fakultetu zaposlen je 251 nastavnik i 79 vanjskih suradnika (školska godina 2009/2010.).

Visoko učilište ima EPAS akreditaciju (od EFMD asocijacije) za svoj *Bachelor Degree in Business program* i *Economic and Business International Program*, od 2011. godine.

Opis rada stručnog povjerenstva

Rad stručnog povjerenstva temeljio se na Samoanalizi Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, izrađenoj u 2010. godini, te posjete fakultetu 21. i 22. ožujka 2011., bez obilaska dislociranih studija (Bjelovar, Križevci, Varaždin). Tijekom posjeta fakultetu obavljeni su sastanci sa:

- Upravom fakulteta
- Radnom grupom koja je radila na Samoanalizi fakulteta i predstavnicima Odbora za unapređenje kvalitete
- Pročelnicima katedri
- Asistentima i novacima
- Studentima
- Prodekanom za nastavu, prodekanom za poslijediplomske studije i doktorate, te voditeljima studija
- Prodekanom za međunarodnu suradnju i s prodekanom za znanstvenu i stručnu djelatnost te voditeljima znanstvenih projekata

Povjerenstvo je također obišlo prostorije i učionice fakulteta. Obilazak je uključivao i posjet nastavi, kada su članovi povjerenstva kratko razgovarali s prisutnim studentima.

U pripremi za posjetu, članovi stručnog povjerenstva su koristili Samoanalizu, a tokom posjete dodatno su korišteni sljedeći izvori informacija: Program rada dekana za mandatno razdoblje 2010-2012., Plan *audita* za 2010., EPAS ocjena, interni pravni dokumenti u vezi studijskih razina (preddiplomskog sveučilišnog studija, preddiplomskog sveučilišnog studija koji se izvodi na engleskom jeziku, diplomskog sveučilišnog studija, poslijediplomskog specijalističkog i doktorskog studija), Etički kodeks zaposlenika, Etički kodeks studenata, odluku o priznavanju ECTS bodova ostvarenih na stranim sveučilištima. Na upit članova povjerenstva, razni dokumenti kao npr. zapisnici sa ISO kontrole kvalitete, ili dodatne informacije, bili su odmah raspoloživi.

Posjeta je realizirana prema programu (Prilog 1) koji je omogućio visoku razinu efikasnosti rada stručnog povjerenstva, jer su sastanci bili održani prema planiranoj dinamici, a interni sastanci povjerenstva tokom posjete omogućili su traženje dodatnih objašnjenja odnosno uvid u dodatnu dokumentaciju. Završne ocjene kriterija (Prilog 2) rezultat su rasprave unutar povjerenstva i donesene su na temelju usklađivanja individualnih ocjena, među kojima nije bilo značajnije razlike.

DETALJNA ANALIZA NA TEMELJU STANDARDA I KRITERIJA ZA RE-AKREDITACIJU

Na temelju svih analiziranih informacija, povjerenstvo je dalo ocjene po svakom standardu i kriteriju, u rasponu od 1 do 5, pri čemu ocjena 1 je značila da kriterij nije proveden, ocjena 3 da je djelomično proveden, a ocjena 5 da je potpuno proveden. Za kriterije kvalitete koji su ocjenjeni u rasponu od 1 do 3, povjerenstvo smatra da predstavljaju nedostatke, te da su potrebne intervencije kojima bi se nedostatna kvaliteta takvih kriterija popravila. U nastavku daju se konstatacije na kojima se temeljila zajednički utvrđena ocjena pojedinih kriterija kvalitete. Preporuke unutar svakog standarda date su prvenstveno za kriterije koji su ocjenjeni ocjenama 1 i 2, a u nekim slučajevima i za kriterije ocjenjene ocjenom 3.

1. Upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvalitete

Visoko učilište definira svoju misiju kao „produciranje visokoobrazovanih stručnjaka koji će uspješno odgovarati suvremenim poslovnim izazovima, te posljedično, podizanje razine kvalitete visokog obrazovanja i znanstvene edukacije u Hrvatskoj“, a viziju „postati elitna visokoobrazovna ustanova prepoznatljivog imidža tržišno orijentirane organizacije koja pruža usluge izobrazbe vrhunske kvalitete“. Dok misija i vizija jasno profiliraju fakultet kao obrazovnu instituciju, nedovoljno je naglašena istraživačka djelatnost. Ne postoji strateški dokument razvoja fakulteta osim programa dekana za mandatno razdoblje 2010-2011 (u samoanalizi se kao dokumenti o strategiji navode Priručnik kvalitete i Politika kvalitete). Na temelju ovih dokumenata fakultet identificira sljedeće strateške odrednice: stvaranje i unapređivanje studijskih programa koji će svojim sadržajima i metodama najbolje odgovarati različitim potrebama tržišta rada, stalna izobrazba i usavršavanje zaposlenih, podizanje kvalitete istraživačkog rada, kontinuirano osuvremenjivanje organizacije i sredstava rada, usklađivanje prostornih kapaciteta s identificiranim potrebama tržišta rada i planiranim broja polaznika studija i stalno poboljšanje uvjeta rada. Ne postoji osmišljen, kontinuiran i transparentan način uključivanja svih relevantnih dionika (studenata, nastavnika, tržišta rada...) u strateškom profiliranju fakulteta, što je bilo vidljivo i iz provedenih razgovora, jer čak i mnogi nastavnici, voditelji katedri i voditelji smjerova nisu znali kako je formulirana misija i vizija fakulteta.

Visoko učilište ima formaliziranu organizacijsku strukturu koja se temelji na katedrama i stručno-administrativnim jedinicama, te ima i relevantne pravne dokumente kojima se prate osnovni poslovni procesi fakulteta, koji su na vrlo pregledan način javno dostupni preko web stranice fakulteta. Iz organizacijske sheme nije vidljivo što su „centri“.

Studijski programi koje izvodi visoko učilište ustrojeni su po Bolonjskom konceptu, ali u formatu 4+1, što otežava mobilnost studenata iz drugih visokih učilišta, koja pretežno imaju strukturirane programe u 3+2 formatu, prema diplomskoj razini ovog fakulteta. Zbog nedovoljno informacija u kojoj mjeri završeni studenti visokog učilišta „uspješno odgovaraju suvremenim poslovnim izazovima“ (nema povratnih informacija o zapošljivosti studenata niti povratnih informacija od alumnijskih), teško je procijeniti u kojoj mjeri su programi u skladu s definiranom misijom. Prema izjavama uprave fakulteta, namjerava se promijeniti format studija u integrirani studij 0+5, uz nastavak, pa čak i ekspanziju binarnog sistema obrazovnih programa (sveučilišnih i stručnih).

Sustav osiguravanja kvalitete i stalnog poboljšanja kvalitete uspostavljen je korištenjem ISO 9001:2008, a sustav je certificiran 22.05.2008. godine. Nejasni su odnosi između različitih upravljačkih i organizacijskih jedinica u implementaciji sustava osiguravanja kvalitete u cilju

izgradnje kulture izvrsnosti na visokom učilištu i ne vidi se kako taj sustav doprinosi mjerenju ostvarivanja identificirane misije, vizije i ciljeva. Niti studenti niti nastavnici nemaju povratne informacije u potpunosti. Studenti nisu bili uključeni u proces uspostavljanja kvalitete. Nije dobiveno odgovarajuće objašnjenje zašto visoko učilište nije primijenilo European Standards and Guidelines for Quality Assurance in European Higher Education Area, (ESG), jer je taj sistem usklađen sa zahtjevima Bolonjske reforme visokog obrazovanja.

Visoko učilište je uspostavilo formalne mehanizme i izradilo pravilnike koji propisuju najvišu razinu etičkog ponašanja, ali nije vidljivo što i kako se poduzima da te proklamirane vrijednosti budu vidljivi sastavni dio organizacijske kulture, koju provode studenti, nastavnici, uprava i ostalo osoblje.

U okviru ovog segmenta vrednovanja fakulteta, povjerenstvo daje preporuke, relevantne za kriterije:

1.6 (Ocjena 2)

Preporuča se konzistentna i transparentna primjena formalnih mehanizama za praćenje etičkog ponašanja, te transparentno interveniranje ukazujući na nedopustivost neetičnosti u djelovanju visokog učilišta.

1.1 (Ocjena 3)

Preporuča se fakultetu uspostavljanje mehanizma uključivanja svih dionika u stratešku raspravu o budućnosti fakulteta kao i mehanizam praćenja u kojoj mjeri su ostvareni rezultati u funkciji ostvarivanja zajednički identificirane misije, vizije i ciljeva. Potrebno je jasnije naglasiti značaj istraživačke djelatnosti fakulteta. Ukoliko se planira promjena formata studija sa 4+1 i ekspanzija binarnog obrazovnog sistema, to bi bila područja strateškog odlučivanja u koje treba uključiti sve dionike.

1.3 (Ocjena 3)

Preporuča se fakultetu uspostavljanje redovitog praćenja povratnih informacija od alumnija, ali i organiziranje redovitih kontakata s predstavnicima poslovnog i javnog sektora u cilju utvrđivanja zadovoljstva razinom primjenjivosti kompetencija dobivenih tokom obrazovnog procesa na visokom učilištu.

1.4 (Ocjena 3)

Preporuča se detaljna analiza djelotvornosti primjene postojećeg sustava osiguravanja kvalitete, te eventualno razmatranje primjene ESG sistema, jer postoji konflikt između procesa stvaranja integriranog sveučilišta i razvoja vlastitog sustava praćenja kvalitete.

1.5 (Ocjena 4)

Preporuča se konzistentnija i transparentnija primjena formalnog sustava pružanja povratnih informacija studentima i nastavnom osoblju, naročito onih dobivenih studentskom anketom.

2. Studijski programi

Visoko učilište ima najveći portfolio studijskih programa u usporedbi s ostalim ekonomskim fakultetima u zemlji i po mišljenju uprave, nema konkurenciju u Hrvatskoj. Nepostojanje razvojne strategije visokog učilišta utječe i na način kako se portfolio studijskih programa razvija. Novi studijski programi rjeđe su rezultat praćenja potreba gospodarstva i javnog sektora, a češće su inicijativa nastavnika, zbog „držanja koraka“ s tendencijama na različitim inozemnim visokim učilištima, s kojima pojedini profesori surađuju. Ne postoji mehanizam

praćenja potreba gospodarstva i javnog sektora u cilju određivanja upisnih kvota, ali nema niti sustavnog praćenja zapošljivosti diplomiranih studenata. Visoko učilište ima povremene razgovore s ekspertima iz prakse (najviše iz područja turizma, računovodstva, financijskog sektora). Jedino mjerilo za utvrđivanja kvota je broj zainteresiranih, s tim da je definiran minimalni broj studenata potreban za pokretanje novih studijskih programa – 12 studenata. Iz analize razine uspješnosti studenata tokom studija (prolaznost s godine na godinu) ne vidi se da to utječe na upisne kvote, iako je odnos broja studenata i stalno zaposlenih nastavnika vrlo nepovoljan (prema izvještaju AZVO-a od 18.03.2011. institucija bi trebala imati 328 stalno zaposlenih nastavnika za sveučilišne studijske programe uz omjer 1 : 30, a zaposleno je samo 136 nastavnika). Stoga zabrinjava konstatacija iz Samoanalize da se „upisne kvote po svakom od studijskih programa pokazuju ... premalima s obzirom na rastuće zahtjeve s tržišta rada“. (točka 2.a), iako taj stav nisu podržali niti studenti, niti asistenti tokom posjete.

Nastavnici su za svaki predmet definirali ciljeve predmeta, sadržaj predmeta, metode poučavanja, obveze studenata, metode ocjenjivanja, iz kojih se mogu procijeniti ishodi učenja, iako bi bilo bolje da preciznije i jednostavnije ukazuju na razine postignuća (od razumijevanja do učenja). Opisi predmeta (elementi za procjenu ishoda učenja) javno su dostupni na web stranici visokog učilišta. Među katedrama postoje značajne razlike u načinu vrednovanja procesa učenja i očekivanih ishoda učenja, što su naročito istaknuli studenti tokom razgovora. Iz prezentiranog primjera sa katedre za marketing, očito je da ta katedra ulaže značajne napore u tom području.

Iz razgovora sa nastavnicima, može se procijeniti da su metode/strategije poučavanja relevantne obrazovnim sadržajima i identificiranim ciljevima, te da je osigurana dovoljna količina dodatnih sadržaja kojima se doprinosi poboljšanju procesa učenja. Međutim, mogućnosti studenata da svoje učenje obogaćuju primjenom svojih znanja na primjerima iz prakse je daleko od poželjnog, što su naglasili i nastavnici i studenti.

U okviru ovog segmenta vrednovanja fakulteta, povjerenstvo daje preporuke, relevantne za kriterije:

2.1 (Ocjena 2)

Visokom učilištu se preporučuje da uspostavi mehanizme praćenja potreba gospodarstva i javnog sektora, ali i zapošljivosti diplomiranih studenata, te da radi na usklađivanju upisnih kvota sa potrebama gospodarstva i internim mogućnostima.

2.9 (Ocjena 2)

Preporuča se visokom učilištu investiranje u stvaranje različitih mogućnosti u kojima studenti mogu dopunjavati svoje studiranje primjenom znanja i vještina u kontekstu konkretnih problema prakse (kroz stručne prakse u poduzećima, volonterski rad, služenje zajednici i sl.).

2.4 (Ocjena 3)

Preporuča se visokom učilištu da izvrši temeljitu analizu vrednovanja procesa učenja i povezivanje s očekivanim ishodima učenja (koje bi također trebalo jasnije i jednostavnije definirati) po predmetima. To bi trebalo biti osnova za ujednačavanje vrednovanja procesa učenja primjenom istih standarda i konceptualnog pristupa i korištenjem iskustva onih katedri koje su uložile najviše napora u tom području.

3. Studenti

Visoko učilište, u usporedbi s ostalim ekonomskim fakultetima u Hrvatskoj, ima najveći broj upisanih studenata, što otvara niz problema vezanih za kvalitetu obrazovnog procesa: od vrlo nepovoljnog odnosa broja studenata po jednom nastavniku, do ostalih podržavajućih kapaciteta, kao što je knjižnični i čitaonički resurs, te raspoloživost opreme potrebne za proces obrazovanja i istraživanja u kojima sudjeluju studenti (što je vidljivo i iz ocjena kriterija u ovom dijelu, ali i u dijelu 7).

Povjerenstvo je razgovaralo s grupom preddiplomskih studenata (dvadesetak studenata sa svih 4 godine studija). Studenti su izrazili svoje zadovoljstvo razinom informiranosti preko web stranice fakulteta i on-line dostupnošću raznih materijala potrebnih za obrazovni proces, te je taj kriterij i najbolje ocijenjen u okviru grupe kriterija koji se odnose na studente. Međutim, studenti su posebno izdvojili neujednačenost primjene kriterija vrednovanja studentskog rada unutar istog kolegija, u izvođenju različitih nastavnika, kao i nedostatak povratne informacije profesora studentima o pojedinim komponentama studentskih obveza za dobivanje ocjene, što studenti ocjenjuju važnim u procesu učenja. Osim toga, studenti smatraju da je preveliki broj upisanih studenata, jer na nekim predavanjima nemaju ni dovoljno sjedećih mjesta, a da je zbog prevelikih grupa teško imati željenu interakciju s profesorima na predavanjima.

Nesudjelovanje studenata u procedurama odlučivanja na visokom učilištu u zadnje dvije godine je neprihvatljivo, što su studenti naročito naglasili, jer nemaju prilike izraziti svoje mišljenje. Uprava fakulteta smatra da studenti ipak imaju priliku izraziti svoje mišljenje, s obzirom na godišnju anketu. Studenti ne vide korist od studentskog zbora, smatraju da se s izborima za studentski zbor manipuliralo. To ujedno i objašnjava komentare studenata o neupućenosti oko nekih aspekata djelovanja fakulteta, npr. ne znaju ništa o certificiranju fakulteta za ISO standard kvalitete.

Studenti ne vide povezanost kriterija o kojima ovisi upis na visoko učilište s očekivanim potrebnim kompetencijama u budućoj karijeri nakon završetka studija. Iako su kriteriji za upis javno poznati, studenti ne vide i ne znaju u kojoj mjeri se koriste za analizu uspjeha tokom studiranja i što visoko učilište poduzima za eventualnu promjenu upisnih kriterija. Također, studenti ne vide da se visoko učilište brine o zapošljivosti svojih diplomiranih studenata, uz to što samo na osobnoj razini kontakata s pojedinim profesorima dobiju dodatne savjete i/ili informacije u vezi osobnog i profesionalnog razvoja.

Prema mišljenju uprave, visoko učilište je svjesno potrebe dobre statistike o alumniju i zaposlenosti svojih diplomiranih studenata, iako je izražena sumnja u izvodljivost praćenja zaposlenosti. Uprava je izrazila želju da postojeće indikatore uspjeha studiranja (prolaznost, prosječna ocjena, dužina studiranja) dopuni i indikatorom odnosa zaposlenih i diplomiranih studenata, koji bi koristili kao jedan od indikatora društvene odgovornosti visokog učilišta.

Studenti su izrazili svoju želju za proaktivnim djelovanjem, što su i pokazali pokretanjem raznih vannastavnih aktivnosti, kao npr. eStudent, financijski klub, sportski klub, organizacija serije predavanja javnih osoba iz Hrvatske i inozemstva, suradnjom s raznim veleposlanstvima). Međutim, studenti smatraju da bi trebali imati veću podršku u tome, a posebno su izrazili svoje nezadovoljstvo time što nemaju uvjete za sportske aktivnosti, a sportsku dvoranu visoko učilište iznajmljuje drugima.

U okviru ovog segmenta vrednovanja fakulteta, povjerenstvo daje preporuke, relevantne za kriterije:

3.8 (Ocjena 1); 3.10 (Ocjena 2)

Od visokog učilišta se očekuje da odmah uspostavi redovitost uključivanja studenata u procese odlučivanja, prvenstveno na Fakultetskom vijeću. Također je potrebno razviti mehanizam redovitog komuniciranja sa studentima u cilju dobivanja njihovog mišljenja o svim aspektima djelovanja visokog učilišta, ali i osigurati povratnu informaciju o tome što se dogodilo sa studentskim primjedbama/prijedlozima, možda po studijskim programima radi boljeg komuniciranja s manjim grupama studenata.

3.3 (Ocjena 2)

Visokom učilištu se preporučuje da koristi raspoložive informacije o kvaliteti upisanih studenata u analizi uspješnosti studiranja, te u kojoj mjeri su kriteriji za upis povezani s ishodima učenja i potrebnim kompetencijama u budućoj karijeri. Takvom analizom visoko učilište može potaknuti važnu kritičku raspravu o tome je li potrebno dopunjavati rezultate državne mature s posebnim kriterijima za upis na studij na nacionalnoj razini.

3.7 (Ocjena 2)

Preporuča se visokom učilištu da što prije uspostavi mehanizam za praćenje zapošljivosti svojih diplomiranih studenata, što će omogućiti bolje vođenje upisne politike kao i politike razvoja studijskih programa.

3.1 (Ocjena 4); 3.5 (Ocjena 3)

U okviru ovih kriterija preporuča se visokom učilištu da osigura potrebne informacije studentima o mogućnostima daljnjeg obrazovanja i zapošljavanja, ali i da uspostavi službu za savjetovanje studenata u cilju njihovog osobnog i profesionalnog razvoja.

3.6. (Ocjena 3)

Preporuča se visokom učilištu da raspravi razlike u kriterijima vrednovanja studentskog znanja kod nastavnika koji izvode isti predmet te da osigura ujednačen pristup nastavnika u osiguranju povratnih informacija studentima o njihovim radovima, koji su dio ispitne obveze.

4. Nastavnici

I nastavnici i članovi uprave svjesni su da je broj stalno zaposlenih nastavnika nedostatan s obzirom na broj upisanih studenata (iako postoji značajna diskrepancija u podacima koji su raspoloživi: u Samoanalizi, visoko učilište prezentira značajnije bolji omjer nastavnika i studenata od 40,33 na jednog nastavnika i suradnika – str. 110, dok je prema podacima AZVO-a taj odnos 55,72 na jednog nastavnika i suradnika). Detaljnija analiza odnosa broja nastavnika i studenata po pojedinim kolegijima (posebno iz temeljnih, obveznih predmeta) i studijskim programima pomogla bi u vođenju uravnotežene politike razvoja portfolia obrazovnih i istraživačkih programa, upisne politike i politike razvoja ljudskih resursa. Iako postoje naznake da visoko učilište ima razvijen sistem profesionalnog razvoja nastavnika (i nenastavnog osoblja). Asistenti su izrazili svoje zadovoljstvo s prilikama za obrazovanje i profesionalni razvoj koje im osigurava visoko učilište (dobivaju 2000 EUR godišnje koje mogu koristiti za potrebe svog istraživačkog rada, sudjelovanja na konferencijama, objavljivanje radova i sl.). Ipak, asistenti su bili kritični prema ograničenjima u istraživačkom radu zbog značajnog nastavnog opterećenja.

Jedan od većih problema visokog učilišta je neuravnotežena starosna struktura nastavnog osoblja, koja se odražava i u neujednačenoj strukturi zvanja (veliki broj redovnih profesora i asistenata, sa značajno nedovoljnim brojem nastavnika u „među“ zvanjima (docenti,

izvanredni profesori). Odlaskom redovnih profesora u mirovinu ta struktura će biti još više „istanjena“ i bit će potrebna vrlo osmišljena dugoročna politika, barem za deset godina, razvoja nastavnog osoblja kako bi se uspostavila odgovarajuća struktura nastavnika s obzirom na kriterij zvanja i starosti. Problem je potenciran i činjenicom da iako institucija ima relativno veliki broj asistenata, koji su i izvršili svoje obveze (doktorirali, objavljuju radove), nije izvjesno da će biti i zadržani na fakultetu zbog ograničenog financiranja od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta za otvaranje novih nastavnih radnih mjesta.

U razgovorima tokom posjete (s asistentima, nastavnicima, upravom) konstatirano je da je najveći broj zaposlenih nastavnika studirao i doktorirao na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, što znatno sužava iskustvo nastavnika o načinu studiranja i organiziranja nastavne i istraživačke aktivnosti na drugim institucijama. Upravo zbog toga je bolja mobilnost nastavnika unutar Hrvatske (tim više što je takva situacija slična i na ostalim visokim učilištima u Hrvatskoj) i sa visokim učilištima iz svijeta neophodna.

Postoje značajne razlike u opterećenosti radnim obvezama nastavnika ovisno o kojem studijskom programu se radi, što također upućuje na potrebu analize nastavnog osoblja na razini studijskih programa, a ne samo visokog učilišta kao cjeline. Ne postoje formalizirane politike kojima se regulira radno opterećenje nastavnika. Iako se za nastavno angažiranje izvan visokog učilišta mora dobiti suglasnost uprave, ne postoji mehanizam za praćenje ostalih vidova vanjskog angažiranja nastavnika (konzultantske aktivnosti, stručni projekti) i procjene ugrožavaju li se time obveze nastavnika u matičnoj instituciji.

U okviru ovog segmenta vrednovanja fakulteta, povjerenstvo daje preporuke, relevantne za kriterije:

4.4 (Ocjena 2)

Visokom učilištu se preporučuje da uspostavi dugoročnu (10-godišnju) politiku razvoja nastavnog osoblja sa planom aktivnosti kako bi se potencijal koji postoji s obzirom na značajni broj asistenata iskoristio za uspostavljanje uravnoteženije strukture nastavnog osoblja s obzirom na kriterij zvanja i starosti.

4.5 (Ocjena 3)

Visoko učilište treba analizirati kompetencije sadašnjih nastavnika s obzirom na dugoročna strateška razvojna očekivanja institucije, kako bi se dobio uvid u kojoj mjeri sadašnja struktura nastavnika (s obzirom na svoj istraživački i nastavni fokus) odgovaraju misiji i viziji visokog učilišta.

4.6 (Ocjena 3)

Preporuča se visokom učilištu da što prije uspostavi politiku radnog opterećenja nastavnika, koja će voditi računa o pravednoj raspodjeli obveza, uključujući nastavu, istraživanje i savjetovanje studenata.

4.8 (Ocjena 3)

Visoko učilište treba uspostaviti pravila kojima će se osigurati transparentni principi odlučivanja o angažiranosti nastavnika izvan visokog učilišta, kako bi se ionako ograničeni nastavni i istraživački ljudski resursi što bolje iskoristili u visokom učilištu.

4.1 (Ocjena 4)

Visoko učilište treba izraditi politiku za poboljšanje mobilnosti nastavnika prema drugim visokim učilištima unutar Hrvatske i u inozemstvu i iz drugih učilišta prema Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, radi upoznavanja drugačijih pristupa nastavi, istraživanju, radu sa studentima i sl. To je izuzetno važno

upravo zbog velikog broja nastavnika čije iskustvo proizlazi jedino iz studiranja i/ili rada na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu.

5. Znanstvena i stručna djelatnost

Znanstvena i stručna djelatnost ostvaruje se, ali je značajno ograničena ne samo raspoloživim financijskim resursima nego i činjenicom da nastavna djelatnost ima prioritet u angažiranosti nedostatnog broja nastavnog osoblja. U portfoliju istraživačkih projekata ima malo međunarodnih projekata (mogu se istaknuti projekti FOKUS-BALKAN i Tempus JEP Fostering Entrepreneurship in Higher Education), što su posebno istaknuli mladi istraživači. Istraživački projekti dominantno su financirani kroz natječaje Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta. Visoko učilište bilo je jako angažirano i na stručnim projektima i konzultantskim uslugama za potrebe gospodarstva, bankarstva i javnog sektora, ali se takvi projekti značajno smanjuju zbog gospodarske krize. S obzirom da ne postoji razvojna strategija visokog učilišta, nema niti politike razvoja znanstvene i stručne djelatnosti. Iako visoko učilište prati publicističku aktivnost svojih zaposlenika, povjerenstvo je dobilo dojam da su istraživačke aktivnosti fragmentirane, nedovoljno koordinirane i povezane, i uglavnom su izraz individualnih interesa i/ili slučajnih prilika koje se pojave.

Kao najveća koncentracija eksperata iz područja ekonomske znanosti, visoko učilište ima potencijal za visoko kvalitetne istraživačke projekte. Međutim, da bi se taj potencijal i realizirao, visoko učilište mora realizirati niz međupovezanih intervencija, na strateškoj i operativnoj razini.

U okviru ovog segmenta vrednovanja fakulteta, povjerenstvo daje preporuke, relevantne za kriterije:

5.4 (Ocjena 2)

Visoko učilište treba izraditi politiku razvoja znanstvene i stručne djelatnosti kao koherentne komponente razvojne strategije cijele institucije, u skladu s misijom i vizijom razvoja. Time će se eliminirati fragmentiranost i nedovoljna povezanost istraživačkih napora zaposlenika, te omogućiti da se znanstvena aktivnost prepozna s obzirom na dopinos profiliranju i reputaciji visokog učilišta, a ne samo kroz slavu pojedinih istraživača/nastavnika.

5.1 (Ocjena 3)

Visokom učilištu se preporučuje da na temelju politike razvoja znanstvene i stručne djelatnosti uspostavi kriterije prioriteta za pokretanje istraživačkih i stručnih projekata, u skladu s prioritetima koje određuje dugoročna razvojna orijentacija institucije (tj. u kojoj mjeri se istraživačka i nastavna djelatnost dopunjavaju te u kojoj mjeri se time doprinosi realizaciji definirane misije i vizije visokog učilišta).

5.2 (Ocjena 3)

Preporuča se visokom učilištu da, povezano i sa preporukama u području Studijski programi i Nastavnici, definiraju kriterije za alokaciju raspoloživog vremena zaposlenika na nastavu, istraživanje i savjetodavni rad sa studentima. To će omogućiti bolji uvid u ograničenja u realizaciji nastavnog i istraživačkog portfolia visokog učilišta, te potrebne intervencije na strateškoj razini, ali i u politikama zapošljavanja.

5.3 (Ocjena 3)

Preporuča se visokom učilištu da u realizaciji znanstvene i stručne djelatnosti jače razvije kapacitete suradnje s drugim znanstvenim institucijama u Hrvatskoj. Nedostatak međunarodnih projekata zahtijeva veću angažiranost na stvaranju međunarodnih konzorcija, te se preporuča veća prisutnost u prijavljivanju projekata financiranih iz EU fondova.

6. Mobilnost i međunarodna suradnja

Visoko učilište ulaže značajne napore u otvaranju prema stranim studentima, posebno pokretanjem preddiplomskog studijskog programa na engleskom jeziku, te kroz sudjelovanje u ERASMUS programu. Zbog toga što se preddiplomski i diplomski studiji izvode u formatu 4+1, mobilnost studenata unutar Hrvatske je znatno sužena (iako, uz razlikovnu godinu, studenti s drugih ekonomskih fakulteta, mogu aplicirati za nastavak studija na diplomskoj razini).

Međunarodna dimenzija djelovanja visokog učilišta najviše je prisutna kroz sudjelovanje nastavnika/istraživača na međunarodnim konferencijama, što institucija podržava. Veća međunarodna mobilnost nastavnika/istraživača često puta se ne može realizirati zbog organizacijskog problema visoke nastavne opterećenosti nastavnika.

Iako visoko učilište ima potpisane bilateralne sporazume o suradnji s nekoliko inozemnih visokih učilišta, iz aktivnosti institucije nije vidljiv doprinos tih sporazuma internacionalizaciji niti nastavne niti istraživačke djelatnosti. Fokus međunarodne suradnje više je na trans-europskoj suradnji, a manje je vidljiva u jačanju regionalne suradnje u području jugo-istočne Europe, što je moguća niša za istraživačku suradnju.

Visoko učilište član je brojnih asocijacija, kao što su AACSB (The Association to Advance Collegiate Schools of Business), EFMD (The European Foundation for Management Development), CEESNET (Central and South-East European European PhD Network), CEEMAN, PRME (Principles for Responsible Management Education), EDAMBA.

U okviru ovog segmenta vrednovanja fakulteta, povjerenstvo daje preporuke, relevantne za kriterije:

6.1 (Ocjena 1)

Visokom učilištu se preporučuje da u okviru strateškog profiliranja institucije (preporuka 1.1) razmotri format u kojem se izvodi preddiplomska i diplomatska razina studija u kontekstu osiguravanja mobilnosti studenata u Hrvatskoj.

6.2 (Ocjena 2)

Visokom učilištu se preporučuje da analizira mogućnosti povećanja broja studenata koji bi realizirali dio svog obrazovnog programa u inozemstvu, u okviru postojećih bilateralnih sporazuma s visokim učilištima u Europskoj uniji.

6.6 (Ocjena 2)

Preporuča se visokom učilištu da pokrene jače inicijative za razvoj suradnje u okviru EU programa za cjeloživotno obrazovanje, korištenjem postojećih bilateralnih sporazuma s visokim učilištima u Europskoj uniji.

6.3 (Ocjena 3)

Preporuča se visokom učilištu da kriterij jačanja međunarodne suradnje i mobilnosti nastavnika koristi kao važan argument u izradi politike razvoja ljudskih resursa, jer bez smanjivanja organizacijskih prepreka (prevelika nastavna opterećenost nastavnika) neće biti moguće pojačati internacionalizaciju visokog učilišta (povezati s preporukama iz područja Nastavnici).

7. Resursi: stručne službe, prostor, oprema i financije

Prema Samoanalizi i iskazu uprave visokog učilišta, stručne službe zadovoljavaju i po broju zaposlenika i po njihovim kompetencijama. Međutim iz provedenih razgovora (sa upravom, nastavnicima, studentima) proizašlo je da postoji nedovoljna analitička osnova za proces odlučivanja ne samo o strateškim, nego i operativnim problemima. Iako visoko učilište raspolaže brojnim informacijama o upisanim studentima i o njihovoj uspješnosti tokom studiranja, ne postoje kontinuirane i kvalitetne analize koje bi povezivale kriterije za upis na studij sa uspješnosti studiranja, što bi pomoglo prilikom određivanja upisnih kvota. Potrebe gospodarstva se ne istražuju na sistematski način, te ne postoji dobra osnovica koja bi visokom učilištu mogla poslužiti za određivanje portfolia studijskih programa i upisnih kvota. Također, ne postoje savjetodavne usluge studentima za profesionalni razvoj i zapošljavanje. Prema tome, visoko učilište prikuplja veliku količinu informacija, ali ih ne analizira i ne koristi za odlučivanje. Visoko učilište bi trebalo osmisлити plan osposobljavanja i promjene u strukturi stručnih službi kako bi njihov doprinos misiji fakulteta bio kvalitetniji.

Visoko učilište raspolaže ukupnim prostorom od 29.470 m² (prema podacima iz Samoanalize), koji se sastoji od dvorana (najveća je kongresna dvorana površine 974 m² i 574 sjedećih mjesta), učionica različitog kapaciteta sjedenja, knjižnice i dokumentacijskog centra, informatičkog centra, multimedijalne učionice i prostora za sport (iako su studenti posebno naglasili problem neodgovarajućih uvjeta za sportske aktivnosti, komentirajući kako uprava iznajmljuje vlastitu sportsku dvoranu za druge namjene). Ovaj prostor se nalazi u dvije zgrade („stara“ i „nova“) u kojima je 49 dvorana sa 3.775 sjedećih mjesta (41 predavaonica, 6 praktikuma – računalnih učionica sa 118 računala, 2 čitaonička prostora). Sve dvorane opremljene su internetskim priključcima i Led projektorima, projekcijskim zaslonima, prijenosnom video opremom (po potrebi TV, videorekorderi, grafoskopi itd.).

Multimedijalna učionica omogućava video-konferencijske aktivnosti i time značajno povećava mogućnost korištenja partnerskih resursa ali i oblikovanja novih edukacijskih proizvoda.

Knjižnični prostor i fundus su nedostadni za postojeći broj studenata i raznovrsnost portfolia studijskih programa, o čemu je već konstatirano u dijelu 3. Studenti. Visoko učilište bi trebalo imati 20% obavezne literature raspoloživo studentima u knjižnom fondu, ali čak po vlastitim internim pravilima određeno je samo 5%. Broj sjedećih mjesta u knjižnici je neodgovarajući s obzirom na broj upisanih studenata. Najveći dio knjižničnog fonda (knjiga, časopisa, on-line baza podataka kao što je J-STOR) nabavljeno je vlastitim sredstvima.

Vlastiti prihodi (školarine, projekti) čine čak 61% u ukupnim prihodima visokog učilišta, što vjerojatno nije održivo ukoliko dođe do promjene zakonske regulative o načinu financiranja visokoškolskog obrazovanja, posebno imajući u vidu da samo školarine čine 70% vlastitih prihoda.

U okviru ovog segmenta vrednovanja fakulteta, povjerenstvo daje preporuke, relevantne za kriterije:

7.5 (Ocjena 2)

Visokom učilištu se preporučuje da investiranje u bolju opremljenost knjižnice (broj obaveznih primjeraka, on-line baze podataka) ali i u raspoloživost prostora i sjedećih mjesta) definira kao prioritet, uz potrebu smanjenja nastavnog opterećenja i povećanja broja nastavnika.

7.6 (Ocjena 2)

Visokom učilištu se preporučuje da odredi odnos nastavnog i ne-nastavnog osoblja kao rezultat strateškog promišljanja o budućnosti institucije (ovisno o strateškom profiliranju institucije imajući u vidu potrebu gospodarstva, te poželjnu strukturu portfolia studijskih programa i portfolia istraživačkih aktivnosti).

7.4 (Ocjena 3)

Preporuča se visokom učilištu da izradi plan osposobljavanja stručnih službi kroz dodatnu edukaciju i/ili promjene u strukturi zaposlenog ne-nastavnog osoblja kako bi kvalitetnije podržali funkcioniranje fakulteta.

Potreban je bolji analitički sustav za podršku procesima odlučivanja kao i nadogradnja određenih usluga koje su važne za studente (npr. profesionalno usmjeravanje u karijeri). Takve promjene zahtijevaju drugačiju strukturu i osposobljenost stručnih službi.

7.7 (Ocjena 3)

Preporuča se visokom učilištu da analizira svoju financijsku održivost u svjetlu očekivanih promjena u načinu financiranja studija (školarine), te ovisno o tome identificira svoj portfolio studijskih programa i portfolio istraživačkih aktivnosti.

ZAVRŠNO IZVJEŠĆE I PREPORUKE STRUČNOG POVJERENSTVA ZA REAKREDITACIJU

Na temelju provedene analize povjerenstvo konstatira sljedeće prednosti (snage) i nedostatke (slabosti) Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koje su poslužile za preporuke u cilju poboljšanja kvalitete funkcioniranja ovoga visokog učilišta.

PREDNOSTI (snage)

- o Duga tradicija – Ekonomski fakultet je najstarije visoko učilište iz područja ekonomije i poslovne ekonomije u Hrvatskoj
- o Lokacija – glavni grad, veliko tržište, dobra infrastrukturna povezanost s ostalim dijelovima Hrvatske i međunarodna povezanost
- o Jedini ekonomski fakultet u Hrvatskoj s fokusom na ekonomsku teoriju (cjelovita studijska vertikala od preddiplomskog do doktorskog programa)
- o Makroekonomski stručnjaci fakulteta dobro profilirani u stručnoj javnosti Hrvatske
- o Značajni broj mladih istraživača koji su predani i zainteresirani za budućnost institucije
- o Doktorski studij – članica EDAMBA
- o Internacionalizacija studija (pokrenut studij Bachelor Degree in Business koji se izvodi na engleskom jeziku, te Economics and Business International Program – izabrani predmeti koji se izvode na engleskom, sa EPAS akreditacijom)
- o Prepoznatljiva, ali individualna, suradnja s istraživačima / profesorima na inozemnim znanstvenim i edukativnim institucijama
- o Multimedijaska učionica
- o Restoran

NEDOSTACI (slabosti)

- o Preveliko samozadovoljstvo, temeljeno na prošlosti (najstariji, najveći) otežava razvoj svjesnosti o potrebi stalnog poboljšavanja
- o Niska mobilnost nastavnika i mladih istraživača prema (od) drugim institucijama u Hrvatskoj i inozemstvu
- o Zajednička vizija o dugoročnoj budućnosti fakulteta nije prepoznatljiva dionicima fakulteta, niti u njezinom identificiranju sudjeluju svi dionici fakulteta
- o Nema studentskih predstavnika u radu brojnih fakultetskih tijela
- o Strateška odluka o 4+1 formatu realiziranja preddiplomskog i diplomskog studija onemogućava mobilnost studenata unutar Hrvatske ali i međunarodnu mobilnost
- o Izrazito loš odnos broja nastavnika i broja upisanih studenata

- o Nedostatak nastavnika razlog je što se nastavni proces realizira na uštrb istraživačkih aktivnosti nastavnika
- o Iako fakultet, kao najstariji i najveći, ima najveći broj završenih studenata, ne postoji aktivna alumni mreža, niti je prepoznata kao važan dionik u strateškom profiliranju fakulteta, niti u operativnom sudjelovanju u realiziranju misije i strateških ciljeva fakulteta
- o Nedostatak stručne prakse za studente
- o Knjižnični fond pokriva tek oko 5% obavezne literature po kolegiju po upisanom studentu, dok je normativ 20%
- o Nejasni mehanizmi mjerenja kvalitete i nedovoljni mehanizmi povratnih informacija o kojima ovisi svjesnost o potrebi promjena
- o Nedovoljno razvijeni odnosi s ostalim dijelovima sveučilišta ali i s rektoratom

PREPORUKE

Visoko učilište ima najjaču koncentraciju eksperata iz područja ekonomske znanosti i značajnu koncentraciju eksperata iz područja znanosti o upravljanju u Hrvatskoj, dugu tradiciju i odličnu lokaciju, što treba biti osnova za strateško promišljanje o budućnosti. Dosadašnji razvoj bio je manje više ograničen kapacitetom ponude, kao i u drugim visokim učilištima u Hrvatskoj, pri čemu je tržište rada to omogućavalo. Međutim, zahtjevnije tržište rada, jačanje konkurencije između visokih učilišta, očekivane promjene u financiranju tercijarne razine obrazovanja zahtijevaju i promjenu u strateškom osmišljavanju budućnosti Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Zbog toga se visokom učilištu daju tri ključne preporuke, uz niz preporuka specifičnih za pojedine područje kriterija re-akreditacije (samo za pod-kriterije čije ocjene su bile 1 – nije provedeno, 2 – u početnoj fazi provede i u nekim slučajevima i za pod-kriterije s ocjenom 3 – djelomično provedeno):

1. da poduzme istraživanje o kompetencijama potrebnim gospodarstvu i javnom sektoru Hrvatske, imajući u vidu ulazak Hrvatske u Europsku uniju u 2013. godini.
2. da obavi temeljitu analizu strateške orijentacije fakulteta, u cilju preciznijeg određivanja misije i vizije fakulteta, te procjenu usklađenosti portfolia aktivnosti koje obavlja fakultet sa misijom i vizijom fakulteta
3. da se obavi detaljna analiza strukture portfolia aktivnosti (obrazovanje, istraživanje, stručna djelatnost) s obzirom na kapacitet resursa s kojima fakultet raspolaže (nastavno i vannastavno osoblje, prostor, opremljenost).

Članovi povjerenstva:

Prof. dr. sc. Slavica Singer, Ekonomski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (predsjednica)

Prof. Othon Anastasakis, PhD, University of Oxford

Prof. Irwin Collier, PhD, Freie Universitaet, Berlin

Prof. dr. sc. Ivan Mencer, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Mladen Koturović, student, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Dodatni dokumenti

1. Protokol posjete Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu
2. Popunjen obrazac ocjene kvalitete visokog učilišta u sastavu sveučilišta